

REMEMBRANCE DAY.

HERDENKEN is belangrijk.

Wapenstilstandsday, Armistice , Remembrance Day.

In het Nederlands of Frans of Engels, bedoeld wordt:

De elfde dag van de elfde maand. De term gaat terug naar 1918.

Wapenstilstand.

Getekend die dag om 05.45 uur in een treinstel in het bos van het Franse Compiègne.

Overeengekomen was dat de wapens zouden zwijgen om 11.00 uur. De verbindingen in die tijd waren verre van ideaal. Het is te begrijpen dat fronteenheden de melding van de naderende wapenstilstand laat tot héél laat, soms te laat, ontvingen.

Naar schatting eiste de laatste, de 1568ste) dag van de Eerste Wereldoorlog (gerekend vanaf de Oostenrijk-Hongaarse aanval op Servië, 28 juni 1914) nog meer dan 10.000 gesneuvelde, gewonde en vermiste slachtoffers.

Zelfs nadat de wapenstilstand ingegaan was, zijn er aan beide zijden van het front nog doden gevallen.

Volgens Thomas R. Gowanlock, een inlichtingenofficier van de Amerikaanse 1^e Divisie duurden de beschietingen over en weer tot het vallen van de avond voort.

Voor een aantal soldaten duurde De Grote Oorlog een fractie te lang. Zij stierven in de allerlaatste momenten van de oorlog. Een bitter besef.

Zij vonden de dood in de laatste uren en minuten van de oorlog.

09.30 uur Mons-Bergen. België.

George Edwin Ellison. (Brit)

In Nouvelles, zuidelijk van de stad Mons liggen op enkele vierkante meters slachtoffers van het begin en het einde van de Eerste Wereldoorlog bij elkaar. Vijf soldaten van het Britse Rijk, die sneuvelden op 24 augustus 1914 in de Slag bij Mons.

Daar tegenover een Welsman, een Ier een Schot en een Engelsman die op 11 november 1918 het leven lieten - eveneens in Mons.

Mons november 1918

Op de militaire begraafplaats van Saint-Symphorien bij Mons, onderhouden door de Commonwealth War Graves Commission, liggen 284 Duitsers en 229 Britse militairen begraven.

Onder hen de eerste Britse gesneuvelde: **John Parr**, 16 jaar oud toen hij sneuvelde op 21 augustus 1914.

Tegenover hem ligt **George Edwin Ellison**, naast hem drie landgenoten die op 20 november 1918 overleden ten gevolge van opgelopen verwondingen.

Ellison wordt gezien als de laatste gesneuvelde Brit. Hij was erbij in 1914 bij Mons en nam deel aan de slag bij Loos. Hij overleefde de Slag bij Cambrai in 1917, maar het noodlot, in de persoon van een Duitse sluipschutter, maakte anderhalf uur voor de wapenstilstand een einde aan zijn leven.

George Edwin Ellison

De vroege ochtend van 11.11.1918.

waaronder

Eke/Semmerzake - België.

23 Belgische grenadiers.

Dorpen aan de Schelde waren vanaf medio oktober 1918 door de Duitsers bezet. In Eke, zuidelijk van Gent, probeerden de Franse troepen de verzwakte vijand terug te drijven. Ter hoogte van „het Sluis“ konden ze een bruggenhoofd vestigen. De Fransen kregen steun van Belgische Grenadiers. Tijdens hevige gevechten in de ochtend van de 11^e november slaagden de Grenadiers erin de Schelde over te steken in een poging door te stoten naar Semmerzake.

Gedenkteken Eke

Hierbij sneuvelen 23 Grenadiers.

Onder hen luitenant Jean Preudhomme.

Aan de oude toren van de voormalige Sint Amanduskerk in Eke zit een gedenksteen waarop hun namen zijn vermeld.

10.45 uur Doornzele - België.

De verloren en vergeten Belg.

Marcel Toussaint Terfve.

De laatste Belg die sneuvelde in de Eerste Wereldoorlog

Marcel Terfve sneuvelde als allerlaatste Belgische soldaat om 10.45u. Hij was net geen 25 en werd door een Duitse soldaat doodgeschoten op de oever van het kanaal Gent-Terneuzen in Kluizen bij Gent. Een officier van Terfve's eenheid meldde dat de wapens om 11.00 uur zouden zwijgen. Hij vertelde dat er op de andere oever van het kanaal nog een Duitse mitrailleuropstelling was. Vandaar kwam de kogel die Terfve het leven kostte.

Oorspronkelijk werd hij begraven in Eeklo, in 1921 bijgezet op de begraafplaats in Mons-Crotteux.

Helaas liet de gemeentelijke administratie van Flémalle een steekje vallen bij de controle van de graven van Belgische oud-strijders.

Van Marcel Toussaint Terfve ontbreekt elk spoor. Zelfs geen gedenkteken aan het kanaal van Gent naar Terneuzen.

M.T. Terfve

10.45 uur Vrine-Meuse Frankrijk.

Augustin Victorin Trebuchon. (Fransman)

De gevechten in de Maasvallei kostte het 415e Regiment Infanterie veel slachtoffers.

Eén van hen, Trebuchon, een 40-jarige herder afkomstig van de Lozère.

Hij overleefde de gevechten aan de Marne, aan de Somme, bij Verdun en in de Artois.

De Grote Oorlog duurde net iets te lang voor hem. Op 11 november was hij als koerier op weg naar de voorste linies met de boodschap van de naderende wapenstilstand.

De boodschap die hij bij zich droeg luidde: „terugtrekken tot Dom-le-Mesnil, voor de bedeling van de soep om 11.30”.

Zijn makkers vonden dit bericht toen ze hem dood aantroffen.

Heel apart is, dat de witte kruisjes op de begraafplaats in Vrine-Meuse, waar Augustin met enkele anderen werd bijgezet, als datum van hun dood 10.11.1918 dragen.

Officieel zegt men, dat dit is gedaan om een oorlogspensioen voor de weduwen zeker te stellen.

De 10^e was nog een echte oorlogsdag.

Aannemelijker is, volgens de heersende overtuiging, dat men wilde verdoezelen dat er in de allerlaatste uren nog soldaten waren gesneuveld.

10.58 uur. Ville-sur-Haine België.

George Lawrence Price. (Canadees)

Price werd, in tegenstelling van Terfve, zeker niet vergeten. Het dorp Ville-sur-Haine in de buurt van Le Roeulx, eert en herdenkt de Canadese troepen die bijdroegen aan het bevrijdingsoffensief.

Lang geleden werd er een gedenkplaatje aangebracht aan de gevel van de woning waar Price sneuvelde. De gemeentelijke school draagt zijn naam. Op de plaats van het huis, dat in 1968 werd gesloopt, is een gedenksteen geplaatst. Een Duitse sluipschutter verraste Price toen hij tijdens een patrouille bij het doorzoeken van huizen, de straat over stak.

Hij werd net geen 26 jaar oud. Ook hij is bijgezet op de militaire begraafplaats Saint-Symphorien.

George Lawrence Price

11 november 1968, de 50ste sterfdag en de 50ste verjaardag van Armistice Day plaatsten overlevenden van zijn patrouille een gedenkplaat op de muur van een huis in de buurt van de plek waar hij was gesneuveld.

In de negentiger jaren van de vorige eeuw bouwde de stad een nieuwe voetgangersbrug over het Centrumkanaal. Op 11 november 1991 kreeg de brug officieel de naam: "Passerelle George Price". Een neef van hem, George Barkhouse was als gast daarbij aanwezig..

[George Lawrence Price](#) wordt beschouwd als de laatst gesneuvelde Canadees en van de Commonwealth.

10.59 uur. Chaumont-devant-Damvillers. Frankrijk

Henry Nicolas John Gunther. (Amerikaan)

Chaumont-devant-Damvillers ligt in de buurt van Verdun. Bijna 10 maanden het toneel van een oorlogsinferno in 1916.

De gedenksteen voor Henry Gunther staat op een verhoging van het terrein in het buitengebied. Er naast (in 2018) stond een scheef gezakt bankje en er wapperde een restant van de Amerikaanse vlag.

Gunther had Duitse roots, maar nam in 1917 dienst in het leger. Zijn familie en hij waren meermalen gepest met hun afkomst in de eerste oorlogsjaren. In het leger klom hij snel op tot sergeant in een infanterieregiment.

In juli 1918 werd hij gedegradeerd tot soldaat.

De censuur had een brief onderschept waarin hij zich negatief uitliet over de oorlog.

Tussen Sedan en Verdun waren meerdere Amerikaans divisies ingezet tijdens het slotoffensief. Op 11 november stootte Henry Gunther en zijn makkers op Duitse soldaten.

Werd er op dat moment een knop in zijn hoofd omgezet?

Niemand zal het weten. Gunther zette de bajonet op zijn geweer en stormde op de Duitsers af. Die zwaaiden en schreeuwden dat de oorlog vrijwel voorbij was, maar al schietend rende Gunther voorwaarts. De Duitsers bleef weinig keus en vrijwel op slag van 11.00 uur werd hij dodelijk getroffen.

Generaal John Pershing schreef later in zijn dagorder dat Gunther de laatste Amerikaanse gesneuvelde was. Zijn moed werd geprezen en postuum werd hij weer bevorderd tot sergeant en onderscheiden met het Distinguished Service Cross.

Zocht hij bewust de dood? Zijn makkers vertelden later in een interview dat zijn degradatie maar door zijn hoofd bleef malen en hij geobsedeerd was om een „statement“ te maken tegenover zijn meerderen en collega's.

In 1923 werd hij bijgezet met militaire eer op het „Most Holy Redeemer Cemetery in zijn geboortestad Baltimore.

Zijn actie vormde later de inspiratie voor een roman en de film „10h59“.

11.45 uur. Inor. Frankrijk.

De laatste Duitse gesneuvelde?

Bij de Duitsers is er amper gezocht naar hun laatste gesneuvelde. Al weten we zeker dat ook bij hen het sterven doorging tot aan het elfde uur. Er is het verhaal van de Stuttgarter luitenant Erwin Thomä. Tussen 11u30 en 12u10 uur schrokken bij Inor – in dezelfde Franse Maasvallei waar Henry Gunther was gesneuveld – enkele Amerikanen van het 356ste regiment op toen plots drie Duitsers een schuur betraden.

Het waren sergeant Benz en korporaal Schweiker, die onder leiding stonden van de tweeëntwintigjarige luitenant en oorlogsvrijwilliger Thomä.

Benz vertelde later:

„Toen het schieten stilviel, hoorden we gezang aan de kant van de vijand. We dachten dat het een uiting van vreugde was over de wapenstilstand“.

De drie Duitsers waren door het commando naar Inor gestuurd om mogelijke slaapplekken te vinden. Thomä had zelfs enkele zinnepjes Engels uit het hoofd geleerd om te kunnen vragen of het dorp na de wapenstilstand in Amerikaanse handen was. Maar de Amerikanen wisten door een communicatieprobleem nog niets over het staakt-het-vuren en openden het vuur. De luitenant overleed bijna onmiddellijk. De korporaal werd krijgsgevangen gemaakt. Sergeant Benz kon vluchten.

De onfortuinlijke Erwin Thomä staat bekend als de laatste Duitse gesneuvelde en mogelijks de laatste gesneuvelde aan het hele westfront.

Leutnant d. R. Erwin Thomä,
† 11. 11. 18.

Herman Sigman

Bronnen: EOS Wetenschap; Association14-18; Wikipedia; veterans.gc.ca